

Новини НАТО

Необхідний конкретний, відчутний прогрес

Міністри закордонних справ зосереджують увагу на здобутках та перспективах розвитку відносин Україна – НАТО.

Помічник Генерального секретаря НАТО Джон Колстон оцінює співробітництво Україна – НАТО у галузі реформування сфери безпеки і оборони.

Започатковано проект Цільового фонду з питань адаптації військовослужбовців.

Узгоджено нову програму професійного розвитку цивільного персоналу структур безпеки і оборони.

Зміст

Співпраця Україна – НАТО:

- 3–6 Інтерв'ю Джона Колстона.
- 6–7 Засідання міністрів закордонних справ України та НАТО.
- 7–11 У центрі уваги: Інтенсифікований діалог; підготовка цивільних кадрів; адаптація військовослужбовців; проекти у галузі демілітаризації; структури розвідки; військове співробітництво; візит українських знаменитостей до штаб-квартири НАТО.

Актуальні питання НАТО:

- 12–13 Засідання міністрів закордонних справ країн НАТО.
- 13 Засідання Росія – НАТО.
- 14–15 Коротко...

Новини Центру інформації та документації НАТО

Насамперед дозвольте привітати від імені Центру інформації та документації НАТО в Україні усіх читачів та їхні родини з Новим роком.

Останні роки в Україні були непростими та вимогливими для усіх нас, і 2006 рік, схоже, не стане винятком у тому, що стосується відносин Україна – НАТО. Безперечно, вибори у березні 2006 року будуть темою номер один в обговореннях. Країни – члени НАТО уважно спостерігатимуть за демократичними процесами в Україні протягом цієї кампанії, хоча НАТО не підтримує жодної конкретної політичної сили.

Спільно з українською владою і громадськими організаціями та за підтримки країн – членів НАТО Центр інформації та документації НАТО продовжуватиме докладати зусиль для ознайомлення української громадськості з поточною діяльністю НАТО, а також процесом її трансформації. Необхідно і надалі працювати над тим, щоб подолати існуючі стереотипи та міфи про Альянс загалом та, зокрема, нашу співпрацю з Україною.

У 2006 році ми збільшимо кількість так званих «академій» для молоді. Плануємо проводити по одній такій академії в квартал у різних регіонах України. Ми також будемо заохочувати кінопродюсерів знімати документальні стрічки, які висвітлювали б конкретні аспекти співробітництва Україна – НАТО, такі як проект Цільового фонду зі знешкодження стрілецького озброєння та боєприпасів (див. стор. 10) або новий проект Цільового фонду з питань адаптації колишніх військовослужбовців (див. стор. 9). Нарешті, у травні ми плануємо організувати день євроатлантичної інтеграції.

Корисні посилання

Ми зацікавлені у розробці новаторських проектів з українськими неурядовими організаціями. Детальніше читайте: www.nato.int/structur/sponsorships.htm

Програма НАТО «Наука заради миру» все ще відкрита для подання заявок на участь українських науковців. На жаль, можливості згаданої програми не використовуються у повному обсязі. Науково-дослідні установи та науковці, зацікавлені даною пропозицією, можуть знайти детальнішу інформацію за адресою: www.nato.int/science

Інформацію щодо майбутніх заходів, що фінансуються НАТО та Центром інформації та документації НАТО, можна знайти за адресою: www.nato.int/docu/other/ukr/plan-act-ukr.htm

Молодіжна організація Атлантичної ради України є неурядовою організацією, що пропонує інформацію для молодих аудиторій з питань НАТО та євроатлантичної інтеграції на веб-сторінці: www.yataukraine.org.ua

Мішель Дюре,
Директор

Друковані примірники видання «Новини НАТО» та інших публікацій НАТО, а також доступ до документів з питань безпеки в електронному вигляді можна отримати, звернувшись до Центру інформації та документації НАТО в Україні:

*04119, Київ, вул. Мельникова, 36/1, тел.: 38 (044) 482 06 16 / 17, факс: 38 (044) 482 06 22, ел. пошта: nidc@ukrpack.net
Новини НАТО, переклади українською мовою тижневої хроніки заходів, які проводить НАТО, офіційних заяв для преси та інших публікацій також містяться в електронному форматі на веб-сторінці НАТО за адресою:*

www.nato.int/ukraine

Інтерв'ю Джона Колстона

У період з 23 по 24 жовтня у Вільнюсі, Литва, відбулися неформальні консультації на високому рівні з питань оборонної реформи та оборонної політики за участю міністрів оборони України та країн – членів НАТО, а також провідних експертів з питань безпеки і оборони. Подібні зустрічі організовуються Спільною робочою групою Україна – НАТО з питань оборонної реформи

(СРГОР) раз на рік. З моменту її заснування у 1998 році діяльність СРГОР зосереджена на питаннях співробітництва між Україною та НАТО у галузі реформування сектора безпеки і оборони. Джон Колстон, помічник Генерального секретаря НАТО з оборонної політики та оборонного планування, очолює згадану групу від НАТО. У запропонованому інтерв'ю він висловлює свій погляд щодо консультацій у Вільнюсі, а також дає оцінку співробітництва між Україною та НАТО у галузі реформування сектора безпеки і оборони.

Новини НАТО (Н.Н.): Яке значення мали консультації у Вільнюсі? Які ключові питання порушувалися?

Джон Колстон (Дж. К.): Щорічні консультації на високому рівні Україна – НАТО є одним із найбільш вагомих заходів у програмі співробітництва між Україною та НАТО. Очолювані Генеральним секретарем НАТО, такі консультації є практичним наповненням щорічних неформальних зустрічей міністрів оборони України та країн – членів НАТО і забезпечують можливість відвертого обміну думками між сторонами. Консультаціям у Вільнюсі передували зустрічі у Берліні, Вашингтоні та Варшаві.

Метою консультацій є обговорення найбільш актуальних питань порядку денного відносин Україна – НАТО у галузі безпеки та оборони. Серед питань, які були порушені у Вільнюсі, є аспекти реалізації планів України щодо проведення оборонної реформи; оборонні аспекти Інтенсифі-

кованого діалогу; а також широке коло питань щодо реформування оборонного сектора, включаючи підготовку до процесу огляду сфери національної безпеки України, яка має охопити усі структури безпеки та безпекову політику держави. Обговорення під час зустрічі були дуже відвертими й продемонстрували поточну динаміку відносин Україна – НАТО.

Також важливим є те, що держави – члени НАТО продемонстрували готовність запропонувати Україні багато різних форм допомоги. Наприклад, під час консультацій 15 країн-членів та Україна підписали лист про наміри, що підтверджує їхню підтримку програми професійного розвитку цивільного персоналу українських структур безпеки (див. стор. 8). Враховуючи важливість людського фактора у питанні спроможності будь-якого уряду втілювати системні зміни, започаткування цієї програми є одним із найбільш вагомих кроків, здійснених Альянсом та Україною у 2005 році.

Н.Н.: Паралельно із започаткуванням у квітні 2005 року Інтенсифікованого діалогу щодо намірів України стосовно членства в НАТО, а також проведення відповідних реформ, була запропонована низка короткотермінових заходів, які зосереджені на практичному співробітництві за підтримки цілей першорядних реформ у п'яти ключових напрямках. Серед пріоритетів, які було визначено, є питання реформування сектора безпеки і оборони. Чому існує необхідність інтенсифікації співробітництва у цьому напрямі?

Дж. К.: Існують дві основні причини, що зумовлюють необхідність інтенсифікації співробітництва між Україною та НАТО на шляху впровадження реформ у секторі безпеки і оборони. Реалізація реформ у цьому секторі є важливою як для самої України, так і для підтримки намірів України набути членства в Альянсі.

Подібні ідеї є досить складними. Я спробую їх роз'яснити, починаючи з питання довготермінового впливу нашого співробітництва на євроінтеграційні плани України.

Почнемо з того, що НАТО є політичним, безпековим та оборонним альянсом, приєднатися до якого Україна поставила собі за мету. Членство в альянсі вимагає від країни, що є його членом, дотримання спільних цінностей та застосування однакових стандартів, особливо щодо управління сектором безпеки. Наше співробітництво на шляху впровадження реформ сектора безпеки і оборони, наближує Україну до таких цінностей.

Якими є ці стандарти? У будь-якій країні, що прагне набутти членства в НАТО, реформування сектора безпеки повинно мати за мету трансформувати його у демократично-контрольований та демократично-підзвітний механізм. Наприклад, низка нових законів та підзаконних актів має бути прийнята для приведення національної законодавчої бази країни-кандидата відповідно до європейських та натовських норм. Така вимога поширюється насамперед на сферу демократичного та цивільного контролю над національними силами безпеки, яка є однією з тих життєво важливих цінностей, що відображають національні процедури та принципи країн – членів НАТО.

Водночас реформування сектора безпеки є не лише питанням адаптації законодавчої бази, у рамках якої функціонує сектор безпеки. Також трансформація безпекового сектора не є виключно встановленням організаційного та політичного контролю над збройними силами, воєнізованими формуваннями, а також структурами розвідки. Євроатлантична безпекова культура є філософією, системою цінностей та способом повсякденної роботи. Такі цінності охоплюють посилення ролі громадянського суспільства у запровадженні ефективного нагляду над внутрішньою та зовнішньою діяльністю сектора безпеки.

Трансформація безпекового сектора України є життєво необхідною для подальшого розвитку української демократії та її перспектив. Те, як

здійснюється управління сектором безпеки, відображає філософію держави та якість її демократичної системи, де б це не було – в Україні, Великій Британії, Сполучених Штатах, Канаді або Польщі. Таким чином, реформування сектора безпеки у демократичній державі та демократичною державою повинно забезпечити зв'язок між управлінням сектором безпеки та демократичними принципами. Альянс приділяє значну увагу цьому аспекту процесу реформування.

Отже, не є випадковістю, що реформування сектора безпеки і оборони було на порядку денному у відносинах Україна – НАТО досить тривалий час – Альянс зобов'язався надавати допомогу Україні на шляху зміцнення демократичної характеристики її сектора безпеки. І не дивно, що міністри закордонних справ України та країн – членів НАТО приділили особливу увагу питанню реформування структур безпеки, коли започаткували низку короткотермінових заходів на підтримку пріоритетних напрямів процесу реформування в Україні. Коротко кажучи,

Міністр оборони України Анатолій Гриценко (ліворуч) та Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер виступають на прес-конференції після консультацій Україна – НАТО на високому рівні у Вільнюсі, Литва, 24 жовтня

реформа сектора безпеки і оборони є питанням впровадження демократичних принципів.

Н.Н.: Співробітництво з Україною у питанні реформування її сектора безпеки і оборони є найбільш інтенсивним порівняно з іншими країнами – партнерами НАТО. Якими є найбільш вагомі досягнення співробітництва у цьому напрямі в рамках Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань оборонної реформи?

Дж. К.: На мою думку, найбільшим досягненням СРГОР є успіх у створенні форуму для взаємодії на робочому рівні експертів з країн – членів НАТО та України, у рамках якого можуть бути обговорені питання, що стосуються реалізації реформ сектора безпеки і оборони. У свою чергу, це допомагає розвитку специфічної робочої культури, завдяки якій НАТО та Україна зможуть спільно розв'язувати конкретні проблеми та знаходити спільні рішення. Такий аспект «спільної роботи та консультацій» є особливо важливим.

СРГОР також дає можливість Україні переймати досвід Альянсу та слугує своєрідним каналом, через який країни – члени НАТО можуть забезпечувати та координувати конкретну допомогу Україні. Крім цього, СРГОР є взаємно корисним механізмом – вона допомагає Альянсу краще розуміти усю складність ситуації, що існує в Україні та регіоні загалом.

Що це означає на практиці? Коли СРГОР було засновано у 1998 році, її діяльність зосереджено насамперед на питаннях обміну інформацією між національними експертами з таких тем, як демократичний контроль над збройними силами, професіоналізація, концепції підготовки резервістів, а також формування оборонного бюджету.

За час існування Групи спектр її діяльності розширився і нині включає більш широко-масштабну реформу сектора безпеки України. Сьогодні СРГОР впроваджує низку заходів, що містять підтримку впровадження результатів оборонного огляду в Україні; підготовку до всебічного огляду сфери національної безпеки;

специфічні заходи, спрямовані на підтримку України у посиленні цивільного контролю над оборонними та безпековими структурами, включаючи структури розвідки (див. стор. 10); допомогу Україні у демілітаризації її безпекового сектора у рамках нашого співробітництва з Внутрішніми військами Міністерства внутрішніх справ України та з Міністерством з надзвичайних ситуацій; а також у подоланні негативних наслідків оборонної реформи.

Н.Н.: Які основні перешкоди нині існують та в якому напрямі мають бути спрямовані поточні пріоритети України?

Дж. К.: Насамперед дозвольте наголосити на тому, що реформа сектора безпеки не повинна розглядатися як одноразова проблема. Трансформація сектора безпеки і оборони будь-якої країни має тривати повсякчас для забезпечення відповідності вимогам мінливого безпекового середовища. Сьогоднішні процедури та ідеї можуть потребувати подальшої адаптації для того, щоб відповідати майбутньому вигляду безпеки. Гнучкість, з якою ми формуємо стан нашої безпеки, є життєво важливою для досягнення успіху в реалізації реформи сектора безпеки.

Потреба у проведенні ефективних реформ сектора безпеки і оборони не є винятковим завданням України. Усі країни – члени НАТО, а також низка країн-партнерів відчують труднощі трансформації. Унікальність ситуації, що склалася в Україні, полягає у масштабності самої проблеми. Іноді ми забуваємо, що Україна набула незалежності у 1991 році і успадкувала значну частину збройних сил колишнього Радянського Союзу. У той час Україна не лише повинна була трансформувати свої сили безпеки, вона мала також створити власний національний сектор безпеки практично з нуля. З того часу Україна досягла багато, і ми не повинні недооцінювати величини такого прогресу. Наприклад, спроможність України робити внесок в операції та місії під проводом НАТО на Балканах та в інших країнах свідчить про те, наскільки професіональними є українські сили безпеки.

Зустріч міністрів закордонних справ України та НАТО

Повертаючись до майбутніх пріоритетів, я думаю, що основне завдання, яке повинна виконати Україна, – це здійснення всебічної трансформації безпекового сектора з метою приведення його якомога ближче до євроатлантичних та європейських стандартів. Тобто для досягнення успіху зусиль з реформування сектора безпеки Україна повинна залучити до цього процесу не лише Міністерство оборони та збройні сили, але й усі інші сили безпеки та правоохоронні структури, включаючи сили внутрішньої безпеки. Сьогодні ми спостерігаємо деяку розпорошеність зусиль у галузі реформування, коли частина складових сектора безпеки України є більш залученою до питань реформування, ніж інші її елементи.

На мою думку, існують два основних фактори, які є особливо важливими для цілкового успіху реалізації реформ у секторі безпеки України: по-перше, це спроможність уряду України сформулювати всеохоплюючі принципи реформування національного сектора безпеки, які забезпечать політичне керівництво на високому рівні для елементів сектора безпеки України, що перебувають у стадії реформування; по-друге, готовність українського керівництва просувати реформу та виділити належне ресурсне забезпечення заходів реформування із самого моменту їх початку. Огляд сфери національної безпеки, що готується Україною, повинен врахувати обидва цих чинники.

Можна не нагадувати, що НАТО та окремі країни – члени Альянсу готові допомогти Україні у її зусиллях на цьому важкому шляху, зокрема у рамках ЄРГОР. Україна не залишиться наодинці з проблемами реформування сектора безпеки і оборони. До того ж я цілком переконаний, що ми досягнемо результатів, на які сподіваємося.

Наприкінці дозвольте скористатися можливістю і зазначити, що робота з моїми українськими колегами та друзями, чия рішучість і важка робота були визначними на шляху просування питань безпеки та оборони у відносинах між Україною та НАТО, завжди є приємною. Україна має великий людський потенціал, який є одним із найбільш важливих аспектів демократичних перетворень у державі.

«Інтенсифікований діалог уже дає результати, – зазначив Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер, виступаючи на прес-конференції у штаб-квартирі НАТО 8 грудня після закінчення засідання Комісії Україна – НАТО, яке було присвячено перспективам розвитку відносин між Україною та НАТО. – Наші експерти обговорюють політичні, економічні, оборонні, військові та правові аспекти зобов'язань щодо членства». Водночас Яап де Хооп Схеффер підкреслив, що існує великий обсяг роботи і що Альянс «очікує, що Україна прискорить темпи необхідних реформ: зміцнить демократичні інститути, подолає корупцію та модернізує усі аспекти сектора безпеки і оборони».

Під час засідання міністри країн – членів Альянсу підкреслили, що подальший прогрес на шляху досягнення Україною цілей євроатлантичної інтеграції, включаючи можливу участь у Плані дій щодо членства в НАТО, буде насамперед залежати від конкретного, відчутного прогресу у реалізації ключових реформ та принципів. Обговорення було переважно зосереджено на огляді прогресу, досягнутого у 2005 році щодо зміцнення українських демократичних інститутів та реформування сектора безпеки і оборони.

Міністр закордонних справ України Борис Тарасюк (ліворуч) та Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер беруть участь у дружніх, проте відвертих обговореннях у рамках засідання Комісії Україна – НАТО 8 грудня

Міністри країн – членів Альянсу вказали на проведення парламентських виборів у березні 2006 року як важливої нагоди для України продемонструвати непохитність демократичних реформ. Вони також привітали бажання уряду провести всеохоплюючий огляд сфери національної безпеки України. Україну також закликали продовжувати реалізацію судової та адміністративної реформ, включаючи боротьбу з корупцією, а також подальшу участь у підтриманні регіональної безпеки. Наприкінці міністрами було висловлено сподівання щодо швидкого прийняття, вчасної та рішучої реалізації амбіційного Цільового плану Україна – НАТО на 2006 рік, який перебуває у стадії розробки.

У своєму виступі перед пресою міністр закордонних справ України Борис Тарасюк зазначив, що він отримав сигнал від своїх партнерів по НАТО стосовно того, що Україні потрібно зосередити увагу на впровадженні конкретних реформ та практичній реалізації ідей Помаранчевої революції. Міністр підкреслив, що «уряд України робитиме усе від нього залежне для того, щоб виконати очікування українського народу – тих людей, які піднялися на захист демократії у ненасильницький спосіб. Ми проведемо чесні, вільні та демократичні вибори, і таким чином реалізуємо очікування наших друзів з НАТО».

Переговори у рамках Інтенсифікованого діалогу

У листопаді проведено два чергових, конструктивних раунди переговорів у рамках Інтенсифікованого діалогу, що мали місце після проведення вересневого циклу заходів (див. «Новини НАТО» 3/05). Зазначені переговори мали на меті обговорити питання реформування безпекового сектора, структур розвідки, а також економічних відносин.

9 листопада українська група на чолі з Ігорем Дрижчаним, головою Служби безпеки України (СБУ), Миколою Маломужом, головою Служби зовнішньої розвідки України (СЗР), прибули до штаб-квартири НАТО для проведення переговорів. Джон Колстон, помічник Генерального секретаря НАТО з оборонної політики та оборонного планування, висвітлив позицію Альянсу стосовно реформування сектора безпеки. Томас Макківер, директор Управління безпеки НАТО, обговорив вимоги щодо захисту та обміну інформацією з обмеженим доступом. Представники Альянсу підкреслили, що ґрунтовна реформа безпекового сектора та структур розвідки України, які залишаються спадщиною радянського типу інфраструктури, рівнів персоналу, а також менталітету, є необхідною для України з метою завершення демократичних перетворень та досягнення цілей євроатлантичної інтеграції. Керівники української делегації підкреслили тверді зобов'язання щодо деполітизації сектора безпеки та структур розвідки, забезпечення демократичного і цивільного нагляду (див. *ще стор. 10*), а також впровадження усіх необхідних стандартів.

23 листопада відбулися переговори у рамках Інтенсифікованого діалогу з Україною щодо економічних питань. Зустріч очолював Патрік Ардуен, заступник помічника Генерального секретаря НАТО з економічних та безпекових питань, з українського боку переговори вів Володимир Ігнащенко, заступник міністра економіки України. Учасники обмінялися думками стосовно очікувань Альянсу щодо розвитку економічної сфери потенційного кандидата в НАТО: трьома центральними питаннями порядку денного було верховенство права, розвиток ринкової економіки та економічні реформи заради добробуту та стабільності. Заступника міністра Ігнащенка попросили детально висвітлити існуючі структурні проблеми української економіки, що впливають на цілі євроатлантичної інтеграції країни. Обговорення було насамперед зосереджено на найбільш необхідних реформах із подолання корупції, реформування процедур проведення державних закупівель, поліпшенні загального ділового клімату, а також важливості створення прозорості та незалежної системи судочинства. Інші питання, які було обговорено, стосувалися розвитку малого та середнього бізнесу, реформування системи охорони здоров'я, фінансового сектора, стабільності пенсійної системи, а також зовнішньої торгівлі.

Програма професійного розвитку

24 жовтня під час консультацій з питань оборони на високому рівні, які проходили у Вільнюсі, представники 15 країн – членів НАТО та України підписали лист про наміри стосовно підтримки програми професійного розвитку цивільних кадрів Міністерства оборони України, Ради національної безпеки та оборони України, а також в міру розвитку програми – інших структур сектора безпеки. Велика Британія погодилась очолити процес розробки та координації зазначеної програми, яка проводитиметься під егідою Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань оборонної реформи.

Посилення громадського та демократичного контролю над сектором безпеки та оборонними структурами, а також поліпшення спроможностей таких структур є життєво важливим для розвитку України як демократичної країни, її прогресу у напрямі подальшої євроатлантичної інтеграції. Таким чином, вищезазначені чинники є ключовим пріоритетом у галузі реформування у контексті прагнень України набути членства в НАТО. У Плані

дій Україна – НАТО на 2002 рік Україною вже було висловлено наміри розвивати професійні навички цивільних, що працюють у безпекових структурах.

Практичну підтримку щодо впровадження програми професійного розвитку нададуть такі країни НАТО: Канада, Чеська Республіка, Данія, Естонія, Німеччина, Угорщина, Латвія, Литва, Нідерланди, Норвегія, Польща, Румунія, Словаччина, Велика Британія та Сполучені Штати Америки. Це включатиме фінансову підтримку, здійснення безпосередньої підготовки, допомогу в процесі розвитку, а також використання двосторонньої допомоги для підтримки цілей програми.

Зазначені країни також надаватимуть політичну підтримку щодо залучення інших країн – членів НАТО та країн-партнерів, а також відповідних міжнародних організацій, таких як Європейський Союз, до цієї ініціативи.

Дебати: НАТО та Україна після Помаранчевої революції

Що змінилося в Україні через рік після Помаранчевої революції?

Теперішній уряд вважає, що Україна має приєднатися до НАТО, але чи погоджується з цим громадськість?

Які питання мають бути вирішені для того, щоб Україна відповідала критеріям вступу до НАТО?

Ці та інші питання було порушено під час обговорень у режимі реального часу на Інтернет-сайті НАТО 22 листопада. У засіданні круглого столу брали участь три експерти: Олександр Сушко, директор Центру миру, конверсії та зовнішньої політики України; Джеймс Шерр, співробітник Науково-дослідного центру з вивчення конфліктів Британської академії оборони та Мішель Дюре, директор Центру інформації та документації НАТО у Києві. Засідання проводив Джеймі Шей, директор управління політичного планування НАТО.

Дебати можна прослухати англійською мовою та прочитати стенограму українською та російською мовами за адресою:

www.nato.int/multi/video/stopwatch2/051121/v051121e.htm

Підтримка військовослужбовців, звільнених у запас

Збройні сили України перебувають у стадії істотного скорочення чисельності особового складу, що є частиною широкомасштабної оборонної реформи, яка передбачає перехід до повністю професійних збройних сил у 2011 році. Скоротивши 40 тис. військовослужбовців у 2004-му та подібну кількість у 2005 році, Міністерство оборони України планує подальше скорочення 102 тис. особового складу до 2011 року. За оцінками, майже 25 відсотків таких військовослужбовців потребуватимуть професійної перепідготовки. Україна звернулася за міжнародною допомогою з питань розробки ефективних процедур та фінансової підтримки програм перепідготовки.

Співробітництво Україна – НАТО у галузі перепідготовки та адаптації колишніх військовослужбовців розвивається у трьох основних напрямках: програма перепідготовки, що фінансується НАТО, проект Цільового фонду програми «Партнерство заради миру» та експертна допомога Україні у розвитку всеохоплюючої програми з питань адаптації.

Протягом останніх п'яти років НАТО профінансувала та допомогла Україні організувати програму перепідготовки, спрямовану на проведення мовних та спеціалізованих професійних курсів для майже 100 колишніх військовослужбовців щороку. Починаючи з 1999 року, 37 мовних курсів (з англійської, французької, німецької та італійської мов), а також 14 бізнес-курсів було організовано у Києві та низці обласних центрів. Нині розглядається пропозиція щодо подвоєння фінансування цієї програми у 2006 році на загальну суму, що становитиме 300 тис. євро.

У вересні 2005 року Нідерланди погодилися очолити проект Цільового фонду програми «Партнерство заради миру» з питань перепідготовки та адаптації 600 військовослужбовців, яких планується скоротити у Хмельницькому, що на Західній Україні. Даний проект є продовженням існуючої програми, яку започатковано у 2003 році Великою Британією.

Хмельницький центр перепідготовки здійснює проведення курсів з менеджменту, маркетингу, комп'ютерних систем та комп'ютерних технологій. Після закінчення згаданих курсів Центр забезпечує підтримку у пошуку робочих місць шляхом обслуговування бази даних вакансій, проведення ярмарку працевлаштування, а також індивідуальної підтримки. Станом на травень 2005 року 77 відсотків випускників курсів було працевлаштовано. Проект Цільового фонду, що має розпочатися у 2006 році, триватиме понад три роки із загальним бюджетом у 430 тис. євро. Нідерланди зобов'язались профінансувати проект в обсязі 132 тис. євро; Болгарія та Латвія внесуть близько 15 тис. євро кожна; а Фінляндія, одна з країн-партнерів України у рамках Ради євроатлантичного партнерства, погодилася зробити свій внесок у проект у розмірі 25 тис. євро. Велика Британія продовжуватиме підтримку програми шляхом надання обладнання, що було попередньо придбане для даного проекту.

У відповідь на лист міністра оборони України від травня 2005 року, у якому міститься прохання про збільшення обсягу допомоги в адаптації колишніх військовослужбовців, Генеральний секретар НАТО висловив готовність забезпечити експертну підтримку у допомозі Міністерству оборони України розробити всеохоплюючу програму адаптації. Для реалізації зазначених намірів українське керівництво повинно надати інформацію щодо оцінки потреб та своє бачення здійснення майбутніх заходів у цьому напрямі.

Ці три напрями діяльності спрямовані на те, щоб допомогти Україні подолати негативні соціальні та економічні наслідки оборонної реформи. Співробітництво у цій галузі було відзначено як пріоритетне у програмі короткострокових заходів, започаткованих у квітні 2005 року, паралельно із Інтенсифікованим діалогом щодо намірів України набутти членства в НАТО.

Знищення надлишкових ракет

Під час візиту до штаб-квартири НАТО 23 листопада заступник міністра оборони України Володимир Терещенко підписав Імплементативну угоду проекту Цільового фонду програми НАТО «Партнерство заради миру» для знищення українських надлишкових арсеналів, небезпечних боєприпасів, а також стрілецького та легкого озброєння.

Зазначена угода дає можливість розпочати роботи згідно з проектом. Перший етап зі знищення надлишкових запасів переносних зенітно-ракетних комплексів (ПЗРК) розпочався 1 грудня на арсеналах у Балаклії, Харківська область.

Сполучені Штати виконують провідну роль у рамках першого трирічного етапу проекту, загальна тривалість якого розрахована на 12 років. Метою проекту є знищення 15 тис. тонн боєприпасів, 400 тис. одиниць стрілецької зброї та 1 тис. одиниць ПЗРК. Загальна вартість першого етапу проекту становитиме майже 8 мільйонів євро. Крім підвищення рівня безпеки України та її сусідів, безпечне знищення зазначених запасів забезпечить практичну підтримку оборонних реформ в Україні, а також сприятиме її спроможності розв'язувати подібні проблеми у майбутньому. (Див. також «Новини НАТО» 1/05.)

Здійснюється демонтаж ПЗРК на заводі у Балаклії поблизу Харкова

Цивільний нагляд над розвідувальними структурами

Впровадження цивільного нагляду над розвідувальними структурами є однією із задекларованих українським урядом цілей у рамках більш широкомасштабних зусиль з реформування сектора безпеки. Важливість прогресу у цьому напрямі, що є частиною більш загальних зусиль зі зміцнення демократії в Україні, була відзначена протягом зустрічей Україна – НАТО у контексті процесу Інтенсифікованого діалогу щодо прагнень України приєднатися до НАТО. Потреба пошуку ефективних механізмів цивільного нагляду є вкрай необхідною для надання допомоги українському парламенту щодо поширення його повноважень у цьому питанні, що, у свою чергу, є частиною конституційної реформи, яка набуває чинності на початку 2006 року.

Обговорення за круглим столом, що відбулися у Києві 18 та 19 грудня, були спрямовані на залучення керівництва українських розвідувальних структур, керівництва виконавчої влади та українських парламентаріїв до обговорень з представниками НАТО та країн – членів Альянсу низки ключових питань, що стосуються цивільного та демократичного нагляду над розвідувальними структурами. Темі обговорень включали роль виконавчої влади у забезпеченні ефективного нагляду над розвідувальними структурами, законодавчі та громадські механізми нагляду, а також концепцію секретності. Метою обговорень було забезпечення детальної та вичерпної інформації щодо зазначених тем з огляду на підтримку процесу Інтенсифікованого діалогу, а також стати каталізатором подальших дій щодо ефективної підтримки роботи на рівні експертів у рамках Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань оборонної реформи (СРГОР).

Зазначений захід було організовано за підтримки СРГОР у співробітництві з Женевським центром демократичного контролю над збройними силами. На обговореннях головували: співвиконавчий директор СРГОР, помічник Генерального секретаря НАТО з оборонної політики і оборонного планування Джон Колстон та заступник секретаря Ради національної безпеки та оборони України Сергій Пирожков.

Начальник Генерального штабу Збройних сил України генерал Сергій Кириченко (другий зліва направо) та генерал Володимир Шкідченко з Місії України при НАТО розмовляють з головуючим Військового комітету НАТО генералом Реймоном Ено у рамках засідань начальників оборонних штабів України та НАТО, 15 листопада

Військове співробітництво

Начальник Генерального штабу Збройних сил України генерал-полковник Сергій Кириченко поінформував представників Альянсу стосовно розробки та затвердження Державної програми розвитку Збройних сил України на 2006 – 2011 роки під час проведення засідання Військового комітету НАТО з представниками України у штаб-квартирі НАТО 15 листопада. Начальники оборонних штабів країн – членів Альянсу висловили підтримку процесу трансформації в Україні, водночас наголошуючи на необхідності адекватного фінансування для досягнення успіху цієї програми.

Під час зустрічі було також підписано Робочий план військового співробітництва на 2006 рік. Зазначений план є засобом досягнення цілей оборони та військових цілей, що включені до Плану дій Україна – НАТО та щорічного Цільового плану, а також цілей, розроблених у рамках Процесу планування та огляду сил. Із започаткуванням Інтенсифікованого діалогу на початку 2005 року план на 2006 рік віддзеркалює більш амбітні цілі, ніж у минулому. Значна увага приділяється підтримці та оцінці реалізації оборонної реформи в Україні, трансформаційних зусиль, а також заходів, спрямованих на розвиток подальшої взаємосумісності між Збройними силами України та збройними силами країн – членів Альянсу.

Візит українських знаменитостей до НАТО

У рамках ініціатив громадської дипломатії щодо підвищення обізнаності з Альянсом серед українського населення 17 листопада відбувся візит до штаб-квартири НАТО групи українських знаменитостей, зокрема широковідомих співаків, письменників та кінорежисерів.

У складі делегації були: переможниця конкурсу «Євробачення» Руслана, її колеги-співаки Олег Скрипка, Святослав Вакарчук, народний депутат та письменник Володимир Цибулько, народний депутат і голова парламентського комітету з питань культури та духовності Лесь Танюк.

Відвідувачі продемонстрували, що вони переймаються майбутнім своєї країни та зацікавлені приєднатися до обговорень щодо розвитку безпекової культури у складному сучасному світі. Під час зустрічі з Генеральним секретарем НАТО паном Япом де Хооп Схеффером представники України висловили свою підтримку євроатлантичним прагненням країни та обмінялись думками про причини, що спонукають Україну прагнути членства в Альянсі.

Руслана та Святослав Вакарчук (спереду, праворуч) беруть під своє керівництво неформальне засідання у конференц-залі Північноатлантичної ради

Засідання міністрів закордонних справ

8 грудня міністри закордонних справ країн – членів НАТО та держав-партнерів зустрілися в штаб-квартирі НАТО для проведення традиційних засідань наприкінці року.

Під час робочого сніданку міністри країн Альянсу здійснили неформальний обмін думками стосовно ситуації у галузі безпеки у розширеному регіоні Близького Сходу, зокрема щодо мирного процесу на Близькому Сході, ситуації в Сирії, Лівані та Ірані. Ці обговорення зовсім не означають, що НАТО може мати будь-яку безпосередню роль у цих питаннях, але створюють необхідний політичний контекст для діалогу та співпраці між НАТО і країнами у цьому регіоні у рамках Ініціативи Середземноморського діалогу та Стамбульської ініціативи співпраці.

Під час засідання Північноатлантичної ради, що відбулося потім, міністри зосередили увагу насамперед на політичних аспектах поточних місій та операцій під проводом НАТО. Вони ухвалили оновлений оперативний план розширення зони відповідальності Міжнародних сил сприяння безпеці на території Афганістану з метою охоплення південних провінцій країни, яке заплановано на 2006 рік. З цієї метою буде розгорнуто додаткові війська, причому правила ведення бою забезпечуватимуть військам більше повноважень з огляду на більш нестабільну обстановку у цих регіонах. Буде створено чотири нових цивільно-військових Групи з відбудови провінції (ГВП), таким чином їхня загальна кількість збільшиться до 15. Коли відбудеться це розширення, НАТО діятиме на трьох чвертях території Афганістану. Війська під проводом Альянсу сприятимуть унеможливленню того, щоб терористи знову взяли країну під свій контроль та використовували її як базу, з якої вони загрожують усьому світові, а також допомагатимуть гарантувати мир для людей, що так багато страждали. На додаток до оперативної присутності та на прохання Президента Афганістану, який закликав розвивати довгострокові відносини з Альянсом, міністри ухвалили рішення про розвиток програми співпраці, щоб підтримати зусилля уряду Афганістану у проведенні оборонної реформи, розбудові оборонних інституцій та з військових аспектів реформування сектора безпеки.

Міністри підкреслили свою підтримку переговорного процесу, що нещодавно розпочався під проводом ООН стосовно остаточного статусу Косова. НАТО і надалі братиме участь у цьому процесі як на політичному рівні – через розширення Контактної групи, так і на оперативному рівні – підтримуючи мир і стабільність за допомогою Сил у Косові (КФОР). Будь-яка сторона конфлікту, яка спробує вдатися до насильства для впливу на політичний процес у Косові, дістане «жорстку відповідь», – заявили журналістам Генеральний секретар НАТО.

Стосовно Навчальної місії НАТО в Іраку міністри привітали нещодавнє відкриття Об'єднаного штабного коледжу Іраку в Ар-Рустам'яху. Його мета полягатиме у розширенні програм професійної підготовки, які запроваджуються у країні за підтримки НАТО, зокрема курсів підготовки молодших офіцерів та програми підготовки сержантського складу.

Міністри заявили про те, що очікують на внесок Росії та України й країн – учасниць Середземноморського діалогу у проведення антитерористичної операції НАТО *«Ектив ендевор»*, що полягає у контролі судноплавства та супроводженні цивільних суден у водах Середземного моря, а також привітали пропозицію Грузії долучитися до цієї операції.

Вони також проаналізували операцію НАТО із надання допомоги населенню, що постраждало внаслідок сильного землетрусу у Пакистані. Літаками НАТО до країни було доправлено понад 2600 тонн предметів допомоги; медичні загони діють на найбільш постраждалих територіях; інженери з країн НАТО допомагають здійснювати очищення води, будують тимчасові притулки, школи та шляхи, а гелікоптери НАТО доставляють необхідні запаси у віддалені райони. Операцію буде завершено за планом, наприкінці лютого. А кілька країн Альянсу безоплатно передадуть країні певне обладнання, таке як польові шпитали. Обговорювалося також погіршення ситуації в Дарфурі, Судан.

Стосовно перспектив міністри розпочали обмін ідеями про порядок денний наступного саміту, що відбудеться у Ризі, Латвія, наприкінці 2006 року.

Очікується, що центральною темою саміту стане політична та військова трансформація Альянсу.

Під час робочого обіду міністри обговорили поточні операції під проводом НАТО з їхніми колегами у форматі Ради євроатлантичного партнерства (РЄАП). Після цього відбулося засідання Ради Росія – НАТО (див. наступну статтю) та Комісії Україна – НАТО.

Зустріч міністрів закордонних справ Росія – НАТО

Під час зустрічі, яка проходила 8 грудня у штаб-квартирі НАТО, міністри закордонних справ у складі Ради Росія – НАТО (РРН) привітали суттєвий поступ, якого було досягнуто протягом минулого року у напрямі розвитку і поглиблення політичного діалогу та практичної співпраці. Грунтуючись на цих здобутках, вони ухвалили амбітну робочу програму на 2006 рік.

У рамках регулярних політичних консультацій з питань євроатлантичної безпеки міністри обговорили нещодавні події у Косові та Афганістані. Щодо Афганістану вони висловили стурбованість через загрозу, зокрема у контексті фінансування тероризму за рахунок коштів, що надходять від торгівлі наркотиками. У зв'язку з цим та на підтримку міжнародних зусиль, спрямованих на зміцнення безпеки і стабільності в країні та регіоні, вони узгодили початок пілотного проекту підготовки персоналу із боротьби з наркотиками з Афганістану та країн Центральної Азії. Цей проект, який має на меті створити спроможність на місцевому рівні та сприяти розвитку регіональних зв'язків і співпраці, втілюватиметься у тісній співпраці з Управлінням ООН з питань боротьби з наркотиками та злочинністю, Європейською комісією та Організацією з безпеки і співробітництва в Європі.

Знову підтвердивши свою рішучість активізувати зусилля у боротьбі з тероризмом, вони проаналізували успіх у виконанні Плану дій РРН у галузі боротьби з тероризмом, зокрема підготовку

до участі російських кораблів та їхню потенційну роль у проведенні військово-морської анти-терористичної операції під проводом НАТО на Середземномор'ї «*Ектив ендевор*». Міністри також відзначили прогрес у багатьох галузях співпраці з метою підвищення рівня безпеки народів країн НАТО та Росії, зокрема у галузі управління повітряним простором, протиповітряної оборони на театрі та готовності до катастроф. Вони наголосили на необхідності поглибити поточний діалог з питань розповсюдження зброї масового знищення і висловили сподівання на продовження роботи у вивченні можливостей практичної співпраці у галузі захисту від ядерних, хімічних і біологічних матеріалів та речовин. Вони також привітали успіх у галузі співпраці з питань оборонної реформи та із задоволенням відзначили ухвалення начальниками штабів РРН амбітного робочого плану військового співробітництва на період 2006 року та на перспективу.

Нарешті, хоча міністри і висловили задоволення суттєвим успіхом, який було досягнуто протягом останніх трьох з половиною років у галузях, визначених главами держав та урядів під час Римського саміту Росія – НАТО у 2002 році, вони визнали необхідність пошуку можливостей поглиблення співпраці у форматі РРН. Міністри доручили послам підготувати рекомендації на наступну зустріч міністрів закордонних справ.

Генеральний секретар НАТО Яап де Хооп Схеффер та міністр закордонних справ Росії Сергій Лавров відкривають фотовиставку «Росія – НАТО: стратегічні партнери» напередодні засідання Ради Росія – НАТО у штаб-квартирі Альянсу 8 грудня

Коротко...

Візит до Катару

30 листопада Яап де Хооп Схеффер відвідав Доху, Катар, ставши першим Генеральним секретарем НАТО, який здійснив візит до цієї країни. Він зустрівся з ключовими фігурами в уряді країни, а саме: з крон-принцем та вірогідним спадкоємцем Шейхом Тамін бін Хамад бін Халіфа, міністром закордонних справ і першим заступником прем'єр-міністра Шейхом Хамад бін Джасім бін Ябр-аль-Тані та начальником штабу оборони генерал-лейтенантом Хамадом бін Алі Аль-Аттіяхом. Обговорення точилися навколо перспектив співпраці у таких галузях, як підготовка персоналу з питань боротьби з тероризмом, охорони кордонів та ліквідації наслідків катастроф. Він також виступив з основною промовою на міжнародній конференції, присвяченій ролі НАТО у гарантуванні безпеки в регіоні Перської затоки, у якій взяли участь представники громадянського суспільства та посадовці з шести країн Перської затоки, які нещодавно приєдналися до Стамбульської ініціативи співпраці.

Прем'єр-міністр Албанії

30 листопада новий Прем'єр-міністр Албанії Салі Беріша відвідав штаб-квартиру НАТО, щоб ознайомити Північно-атлантичну раду та Генерального секретаря НАТО з планами реформування своєї країни. Він знову підтвердив рішучість свого уряду просувати вперед політичну та оборонну реформи, а також боротися з організованою злочинністю. Албанія є однією з трьох країн, що беруть участь у Плані дій з питань членства в НАТО. Генеральний секретар НАТО наголосив на тому, що темпи втілення перетворень залежать від самої Албанії, але підтвердив, що НАТО готова надати допомогу, щоб сприяти необхідним реформам. Він також високо оцінив внесок Албанії у поточні операції під проводом НАТО.

Прем'єр-міністр Грузії

Під час візиту до штаб-квартири НАТО 28 листопада Прем'єр-міністр Грузії Зураб Ногаїделі окреслив плани реформування своєї країни, а також план мирного врегулювання у Південній Осетії під

час зустрічі з Генеральним секретарем НАТО та послами країн-членів Альянсу. Минулого року Грузія стала першою країною-партнером НАТО, яка підписала Індивідуальний план дій у галузі партнерства (ІПДП). «Згідно з ІПДП Грузія взяла на себе зобов'язання втілити у життя амбітну програму реформ і створила ефективний механізм управління та координації реформ. Втім, багато чого ще належить зробити у майбутньому, насамперед у галузі оборонної реформи. Прозорі, економічно необтяжливі, надійні та демократично контрольовані оборонні структури є ключовими для успіху оборонної реформи», – сказав Генеральний секретар НАТО, гарантуючи Грузії підтримку реформ з боку НАТО. Він також високо оцінив активну участь Грузії у нинішніх операціях під проводом НАТО в Афганістані та Косові, привітавши її пропозицію долучитися до військово-морської антитерористичної операції НАТО на Середземномор'ї. У своєму виступі перед пресою після завершення зустрічі Прем'єр-міністр висловив сподівання, що Грузія зможе невдовзі долучитися до Плану дій щодо членства в Альянсі. Підтвердивши, що двері НАТО залишаються відкритими, Генеральний секретар водночас наголосив, що Грузія стоїть на початку «довгого та непростого шляху» і що рішення про запрошення Грузії в перспективі вступити до Альянсу залежатиме від конкретних здобутків.

Новий канцлер Німеччини

23 листопада, через добу після свого призначення на посаду канцлера Німеччини, Ангела Меркель відвідала штаб-квартиру НАТО. Під час зустрічі з Генеральним секретарем НАТО вона порушила ключові питання поточної діяльності НАТО, зокрема роль НАТО в Афганістані та Іраку, а також підготовку до майбутніх самітів НАТО у 2006 та 2008 роках. Виступаючи перед пресою, канцлер заявила про те, що її візит засвідчив важливість, якої Німеччина надає НАТО не лише як військовій організації, але й як політичному альянсу. «НАТО має бути форумом, у рамках якого країни-члени насамперед звертаються одна до одної, щоб обговорити політичні питання, що викликають спільну стурбованість», — сказала вона, додавши, що односторонні дії можуть мати місце лише у разі, якщо стає очевидним, що Альянс як такий не може дійти згоди щодо спільних дій.

Проект в Азербайджані

18 листопада було офіційно розпочато проект Цільового фонду у рамках програми НАТО «Партнерство заради миру», який має на меті здійснити знищення заряджених артилерійських набоїв на території Азербайджану. У церемонії взяли участь Спеціальний представник НАТО на Кавказі та Центральній Азії Роберт Сіммонс і заступник прем'єр-міністра Азербайджану Абід Шаріфов. Провідну роль у рамках проекту, який спрямовано на очищення території майже у 600 гектарів забруднених земель навколо колишніх радянських артскладів у Салоглу та навколишніх містах Агстафа і Пойлу, взяла на себе Туреччина. Таким чином місцевість стане безпечною для проживання. Очищення території триватиме 16 місяців і коштуватиме майже 1,16 мільйона євро. Серед країн та організацій, що долучилися до проекту, — Азербайджан, Австралія, Фінляндія, Люксембург, Норвегія, Словенія, Швейцарія, Туреччина, Сполучені Штати Америки та Програма розвитку ООН.

Навчання у Косові

Наприкінці жовтня завершилася серія навчань НАТО, які мали на меті гарантувати спроможність Альянсу оперативно підсилювати свій миротворчий контингент у Косові у разі потреби. Ці навчання під назвою «Детермінд еффорт – 2005» розпочалися у березні. Завдяки навчанням німецькі та італійські резервні компоненти, так звані «сили з-за обрію», мали змогу ознайомитися з місцевістю та тими обов'язками, які їм довелося б виконувати у разі розгортання на підтримку сил, що вже знаходяться на театрі. Заворушення, які сталися у Косові в березні 2004 року, засвідчили, наскільки важливо для НАТО мати змогу оперативно надсилати підкріплення в регіон. Навчання підкреслили відданість НАТО збереженню миру та стабільності у Косові, а також постійну готовність реагувати на напруженість, що може виникнути під час переговорів про остаточний статус Косова.

© KFOR

Публікацію «Безпека через партнерство» присвячено співпраці НАТО з країнами-партнерами у рамках програми «Партнерство заради миру» та Ради євроатлантичного партнерства.

У брошурі роз'яснюється сутність політики та висвітлюються здобутки проектів Трастових фондів ПЗМ.

З метою висвітлення найбільш актуальних питань діяльності Альянсу продовжується випуск серії публікацій «Брифінги НАТО». Українською та російською мовами перекладено брифінги про нову структуру командування трансформованого Альянсу, про відсіч тероризму та запобігання розповсюдженню зброї масового знищення, про операцію НАТО в Афганістані, роль НАТО у врегулюванні криз і боротьбі з тероризмом на морі, про Сили реагування, оперативний потенціал та роль НАТО на Балканах.

«Хроніка НАТО» (NATO Update) – це щотижневє електронне видання, яке публікується на веб-сторінці НАТО і має на меті у стислому вигляді висвітлювати події та заходи, що відбуваються в НАТО.

Українську версію ви можете знайти за адресою:

<http://www.nato.int/docu/update/index.htm>

Ми хочемо знати вашу думку про наше видання.
Заповніть, будь ласка, анкету, яка міститься в Інтернеті за адресою:
www.nato.int/ukraine

«Новини НАТО» – щоквартальне видання, яке має на меті висвітлювати перебіг співробітництва між Україною та НАТО паралельно з актуальними темами НАТО. Статті, що тут друкуються, не обов'язково представляють офіційну позицію або політику НАТО загалом чи урядів окремих країн-членів.

Редактор Вікі Нільсен, факс: + 32 2 707 4579.

Видається Відділом громадської дипломатії штаб-квартири НАТО В-1110, Брюссель, Бельгія.

© НАТО